

Стручно-методолошко упутство за спречавање уношења и контролу ширења COVID-19 у Републици Србији

Предмет: Измена Прилога 7. Поступак с блиским контактима особе оболеле од COVID-19 Стручно-методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења COVID-19 у Републици Србији

Имајући у виду актуелну епидемиолошку ситуацију у Републици Србији, као и кретање епидемије у другим Европским земљама, а у вези са појавом и трансмисијом делта и омикрон варијанте вируса SARS-CoV-2, обухват вакцинацијом, очекиване ефекте новог таласа на капацитете здравственог система и друштво у целини, а у складу са закључком Кризног штаба за сузбијање заразне болести COVID — 19 са 90. седнице (број 53-0262/2022-1 од 14. јануара 2022. године) дајемо следеће предлоге измена Прилога 7. Стручно-методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења COVID-19 у Републици Србији:

1. Мера карантина у кућним условима за све идентификоване блиске контакте COVID-19 случајева спроводи се у трајању од 5 календарских дана од момента последњег контакта.
 - **Након истека 5 дана, уколико у том периоду није дошло до појаве симптома и знакова болести COVID-19, карантин се прекида без тестирања.**
 - Датум последње изложености, односно последњег контакта са COVID-19 случајем је нулти дан.
 - Сви контакти којима је прописана мера карантина, су у обавези да се по истеку трајања мере карантина, у наредних, додатних, пет дана, тачније до истека 10-ог дана од дана последњег контакта са COVID-19 случајем строго придржавају прописаних мера личне заштите (ношење заштитне маске типа N95 увек кад се у затвореном простору борави са другим особама у истој просторији, као и на отвореном уколико се не може одржавати одстојање од најмање два метра од других особа, прање и дезинфекција руку, избегавање окупљања у затвореном и на отвореном простору).

2. Од мере карантина након блиског контакта са COVID-19 случајем су изузете све особе које испуњавају најмање један од следећих критеријума:
- доказ о примљеној другој, односно трећој дози вакцине против заразне болести COVID-19 којим се потврђује да вакцинација није старија од 210 дана од последње дозе вакцине,
 - доказ о прележаној заразној болести COVID-19 у виду позитивног REAL TIME PCR теста на SARS-CoV-2 или теста за детекцију антигена SARS-CoV-2, не млађег од 14 и не старијег од 210 дана од дана узорковања. Уколико је тест за детекцију антигена SARS-CoV-2 урађен у лабораторији у приватној својини, односно није уписан у информациони систем covid.rs уз резултат теста се мора поседовати извештај лекара из ковид амбуланте или извештај о хоспитализацији (отпусна листа) у којима се потврђује дијагноза болести COVID-19 у периоду када је извршено тестирање, ради прихватања доказа за потребе ослобађања од обавезе карантина/карантина у кућним условима.
 - позитиван резултат серолошког тестирања на SARS-CoV-2 S-Protein (RBD) Immunoglobulin G (IgG) урађен у некој од лабораторија у јавном власништву, не старији од 90 дана од дана узорковања.
 - Особе које су изузете од мере карантина из горе наведених разлога су у обавези да се до истека 10-ог дана од дана последњег контакта са COVID-19 случајем строго придржавају прописаних мера личне заштите (ношење заштитне маске типа N95 увек кад се у затвореном простору борави са другим особама у истој просторији, као и на отвореном уколико се не може одржавати одстојање од најмање два метра од других особа, прање и дезинфекција руку, избегавање окупљања у затвореном и на отвореном простору).

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Анализирајући епидемиолошку ситуацију COVID-19 оболевања у свету након маја месеца 2021. године уочен је пораст у оболевању од COVID-19 након краткотрајног пада броја оболелих. Међу новооболелима у периоду од августа 2021. године па све до краја 2021. године главни изазивач оболевања била је делта варијанта SARS-CoV-2 вируса, док је оболевање већински дијагностиковано код невакцинисаних особа. Последњих недеља 2021. године дошло је до појаве и трансмисије нове омикрон варијанте SARS-CoV-2 вируса која је почетком 2022. године поново довела до пораста инциденције COVID-19. Тренутно у нашој популацији циркулишу обе варијанте, делта и омикрон, а најновији незванични подаци из јануара месеца 2022. године указују да је код 80% оболелих од COVID-19 болест изолована омикрон варијанта SARS-CoV-2 вируса.

Када је у питању делта варијанта SARS-CoV-2 вируса, резултати истраживања су показали да је делта варијанта вируса била више од 60% заразнија у односу на претходне, до тада

познате варијанте. Примећено је да је код делта варијанте период инкубације скраћен, тако да је максимални период инкубације процењен на 11,5 дана, а забележено је и веће вирусно оптерећење и продужено трајање излучивања вируса и то до 18 дана. Уочено је да су особе заражене делта варијантом најзаразније током раних стадијума инфекције, и то 2,1 дан пре појаве симптома, и да одржавају високо вирусно оптерећење и заразност до 7. дана након појаве симптома. Резултати досадашњих студија указују на малу вероватноћу да су пацијенти са благим до умереним симптомима COVID-19 заразни дуже од 10 дана након појаве симптома.

Недавне студије о делта варијанти SARS-CoV-2 показују да је ризик од заразе мањи за потпуно вакцинисане особе. Уколико дође до заразе вирусно оптерећење је слично код вакцинисаних и невакцинисаних особе, мада је уочено да оно брже опада код вакцинисаних. Опсервационе студије су показале да одбрамбена способност имуног система против COVID-19 опада након 5 месеци од потпуне вакцинације, али је вакцина и даље ефикасна у спречавању хоспитализације и развоја тешке форме болести.

Од 24. новембра када је први пут у Јужној Африци потврђена инфекција изазвана новом B.1.1.529 варијантом SARS-CoV-2 вируса, названом Омикрон и означеном као VOC (Variants of Concern) мало је података који у потпуности објашњавају вирусолошке, клиничке и епидемиолошке карактеристике ове варијанте. Посматрајући кретање броја оболелих и оних који су хоспитализованих у земљама где је Омикрон доминанта варијанта која је изолована код оболелих од COVID-19, закључује се да је ова варијанта контагиознија и стога се брже шири од претходне делта варијанте, а да је тежина клиничке слике иста или нешто блажа у односу на клиничку слику која је запажена код претходних варијанти. За варијанту Омикрон, подаци се још увек прикупљају и анализирају, а неки извештаји сугеришу да у поређењу са претходним варијантама, Омикрон има краћи период инкубације (2-4 дана).

Студија у Великој Британији која је анализирала 236.023 случајева COVID-19 изазваних делта варијантом и 760.647 случајева COVID-19 изазваних омикрон варијантом показала је да је ефикасност вакцина против COVID-19 против омикрон варијанте нижа у поређењу са делта варијантом. Код оних који су примили две дозе Астра Зенека, ефикасност вакцине опада са 45%-50% на скоро 0% против омикрон варијанте у периоду након 20 недеља од друге дозе. Код оних који су примили две дозе Фајзер или Модерна вакцине ефикасност опада са око 65%-70% на око 10% у периоду након 20 недеља од друге дозе. Два до четири недеље након треће, бустер, дозе ефикасност вакцине расте на око 65%-75%, а у периоду од 5 до 9 недеља поново опада на 55%-65% , односно након 10 недеља на 45%-50% . Када је хоспитализација у питању, показано је да је једна доза вакцине била повезана са 43% смањења ризик од хоспитализације код симптоматских случајева COVID-19 изазваних омикрон варијантом, две дозе вакцине су утицале на смањење ризика од хоспитализације за 55% у периоду до 24 недеље након друге дозе вакцине и 40% у периоду 25 или више недеља након друге дозе вакцине, док је трећа доза вакцине била

повезана са 74% смањењем ризика од хоспитализације у периоду 2 до 4 недеље након вакцинације, са благим смањењем ефикасности на 66% након 10 и више недеља од бустер дозе. Када се комбинује са ефикасношћу вакцина против симптоматске болест укупна ефикасност вакцине две и више недеља након бустер дозе износи 89%.

Када су у питању реинфекције, ризик од накнадне инфекције и даљег преноса алфа варијанте SARS-CoV-2 код оних код којих је раније дијагностикован COVID-19 је низак (апсолутна стопа: 0–1,1%), уз заштиту која се одржава до 10 месеци после иницијалне инфекције. Међутим, ризик од поновне инфекције делта варијантом SARS-CoV-2 у поређењу са претходном алфа варијантом виши је за 46% код оних код којих је од претходне инфекције прошло ≥ 180 дана, а у апсолутном смислу тај ризик од реинфекције делта варијантом је и даље остао низак и износи око 1%. У новом извештају (Извештај 49) који је објавио Imperial College London процењује се да је ризик од поновне инфекције варијантом омикрон 5,4 пута већи него код делта варијанте. Ово имплицира да заштита од реинфекције омикроном коју пружа претходна инфекција може бити око 19%.

У складу са најновијим информацијама о COVID-19 варијанти Омикрон, Центар за контролу и превенцију болести у Атланти је донео одлуку о скраћењу препорученог времена трајања изолације за оболеле од COVID-19, као и мере карантина за особе које су биле у блиском контакту са оболелом особом од COVID-19 у трајању од 5 дана у кућним условима, са још додатних 5 дана континуираног ношења маске када су у близини других како би се смањио ризик од заразе. Промена је мотивисана подацима из литературе који показују да се већина преноса SARS-CoV-2 вируса дешава рано у току болести, углавном 1-2 дана пре појаве симптома и 2-3 дана после појаве симптома. Сличну одлуку су донеле и друге земље, тако на пример у Великој Британији период изолације и мера карантина трају 10 дана уз могућност скраћења на 7 дана уколико је особа негативна на два узастопно урађена брза антигенска теста и то 6. и 7. дана трајања изолације или карантина. У Француској и Јапану период изолације је одређен на 10 дана, док је на Новом Зеланду 10 дана ако је особа потпуно вакцинисана (укључујући 72 сата без симптома), али 14 дана ако особа није вакцинисана (опет укључујући 72 сата без симптома). Немачка, Јордан и Бразил поштују препоручени период трајања изолације од 14 дана предложен од стране Светске здравствене организације.

Праћење контаката је кључно за успоравање ширења SARS-CoV-2 и заштиту здравља појединаца, породица и заједнице. Циљ идентификације и праћења блиских контаката особа којима је дијагностикован COVID-19 је рана дијагностика и прекид даљег преноса SARS-CoV-2 брзим идентификовањем и изолацијом свих секундарних случајева COVID-19 који могу настати након преноса са примарних случајева.

Идентификацијом и праћењем контаката омогућава се:

- благовремено идентификовање контаката оболелих од COVID-19;

- саветовање оних који су оболели од COVID-19 како би се безбедно изоловали; информисање оних који су били у блиском контакту са неким коме је дијагностикован COVID-19 о њиховој изложености и могућем ризику од развоја болести, о потреби карантина у кућним условима, правилној хигијени руку и респираторној хигијени, као и шта да раде ако се појаве симптоми болести;
- саветовање оних који су били у блиском контакту са неким коме је дијагностикован COVID-19 о корацима које је потребно да предузму, у зависности од њиховог вакциналног статуса и претходно прележане инфекције узроковане SARS-CoV-2;
- тестирање свих контаката који постану симптоматски.

Да би праћење контаката било ефикасно, идентификација контаката мора бити брза. Према препорукама Европског центра за контролу и превенцију болести свака земља треба да прилагоди праћење контаката својој локалној епидемиолошкој ситуацији и расположивим ресурсима, пре свега људским капацитетима. Чак и ако сви контакти сваког случаја нису идентификовани и праћени, и даље се сматра да праћење контаката доприноси смањењу преноса у комбинацији са другим нефармацеутским мерама. У ситуацијама ограничених ресурса праћење контаката увек треба да имају за циљ да покрије барем случајеве који се дешавају у окружењу високог ризика, као што су установе социјалне заштите за смештај старих и других лица, болнице и друге здравствене установе, радне организације, затвори и избеглички кампови како би се смањио пренос и ублажио утицај COVID-19 на угрожене популације.

Табела 1 Класификација контакта на основу нивоа изложености (Извор: *European Centre for Disease Prevention and Control. Contact tracing for COVID-19*)

Контакт са високим ризиком услед изложености (блиски контакт)	Контакт са ниским ризиком услед изложености
<p>Особа која је имала једну или више од следећих изложености:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Контакт лицем у лице са оболелим од COVID-19 на растојању мањем од два метра дужи од 15 минута у периоду од 24 сата (чак и ако није узастопно): • Физички контакт са случајем COVID-19 • Директан контакт са инфективним излучевинама случаја COVID-19 (нпр. током кашља) • Контакт у затвореном простору (нпр. домаћинство, сала за састанке, болничка чекаоница итд.) или путовање* са случајем COVID-19 дужи од 15 минута • Здравствени радник** или друга особа која пружа директну негу*** случају COVID-19 или лабораторијски радник** који рукује узорцима 	<p>Особа која је имала једну или више од следећих изложености:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Контакт лицем у лице са случајем COVID-19 на растојању већем од два метра краће од 15 минута • Бити у затвореном простору (нпр. домаћинство, сала за састанке, болничка чекаоница итд.) или путовање* са случајем COVID-19 краће од 15 минута • Здравствени радник** или друга особа која директно пружа услуге негу*** случају COVID-19 или лабораторијски радник** који рукује са узорцима COVID-19 случаја, који је носио препоручену ЛЗО и обављао одговарајућу хигијену руку.

COVID-19 случаја, без ношења препоручене ЛЗО или уз могуће кршење употребе ЛЗО или одржавања хигијене руку

Табела 2. Препоруке за карантин код блиских контаката COVID-19 случајева и опције за прилагођавање које нису засноване на доказима (*Извор: European Centre for Disease Prevention and Control. Contact tracing for COVID-19*)

	Стандардне препоруке за карантин	Висок притисак на здравствени систем и друштво	Екстремни притисак на здравствени систем и друштво
Невакцинисане особе	<p>Опција 1</p> <p>Тестирање одмах након идентификације контакта (брзи антигенски тест или RT-PCR)[a]</p> <p>И</p> <p>10 дана карантин са RT-PCR тестирањем десетог дана</p> <p>Опција 2</p> <p>Тестирање одмах након идентификације контакта (брзи антигенски тест или RT-PCR)[a]</p> <p>И</p> <p>14 дана карантина, ако се не ради тестирање десетог дана</p>	<p>Опција 1</p> <p>Тестирање одмах након идентификације контакта (брзи антигенски тест или RT-PCR)[a]</p> <p>И</p> <p>7 дана карантин са брзим антигенским тестом или RT-PCR тестирањем седмог дана</p> <p>Опција 2</p> <p>Тестирање одмах након идентификације контакта (брзи антигенски тест или RT-PCR)[a]</p> <p>И</p> <p>10 дана карантина, ако се не ради тестирање седмог дана</p>	<p>5 дана карантина [c]</p> <p>и</p> <p>Брзи антигенски тест или RT-PCR тестирање петог дана ако је могуће</p> <p>И</p> <p>5 додатних дана ношења високоефикасне маске (N95/FFP2) [d]</p>
Вакцинисане особе	<p>Тестирање одмах након идентификације контакта (брзи антигенски тест или RT-PCR)[a] и карантин до негативног резултата</p> <p>И</p> <p>Брзи антигенски тест или RT-PCR тестирање на 2-4 дана након негативног резултата [a]</p> <p>И</p> <p>Самопраћење симптома, ношење маске, одржавање одстојања од других особа и избегавање контакта са осетљивом популацијом.</p>	<p>Тестирање одмах након идентификације контакта (брзи антигенски тест или RT-PCR)[a] и карантин до негативног резултата</p> <p>И</p> <p>Брзи антигенски тест или RT-PCR тестирање на 2-4 дана након негативног резултата [a], ако је могуће</p> <p>И</p> <p>Самопраћење симптома, ношење маске, одржавање одстојања од других особа и избегавање контакта са осетљивом популацијом, ако је могуће.</p>	<p>Десетодневно ношење високоефикасне маске ((N95/FFP2) [d]</p> <p>И</p> <p>Брзи антигенски тест или RT-PCR тестирање петог дана, ако је могуће</p> <p>И</p> <p>Самопраћење симптома, ношење маске, одржавање одстојања од других особа и избегавање контакта са осетљивом популацијом, ако је могуће.</p>

[a] Тестирање било брзим антигенским тестом или RT-PCR треба да врши квалификована особа. Само тестирање брзим антигенским тестом се не сматра адекватним за прекид карантина.

[b] У овој табели термин „вакцинисан“ се односи на особе које су:

- Примиле потпуну примарну серију вакцине против COVID-19 у току последњих шест месеци.
 - Трајање заштите је предмет сталних истраживања и то треба узети у обзир.
 - У подручјима где је варијанта Омикрон доминантна, овај период може бити додатно скраћен на три месеца.
 - Ово се не односи на вакцине које се дају у једној дози.
- Особе које су примиле бустер дозу вакцине против COVID-19.
 - У подручјима где је варијанта Омикрон доминантна, овај период може бити додатно скраћен на три месеца.

Претходно инфициране особе треба да прате препоруке за потпуно вакцинисане особе ако је прошло мање од шест месеци од утврђивања инфекције. Ако је прошло више од шест месеци од утврђивања инфекције, треба да поштују препоруке за невакцинисане особе.

[c] Кад се препоручује краће трајање карантина, резидуални ризик од даљег трансмисије SARS-CoV-2 расте. Због тога, уз ношење маске, особе које су идентификоване као блиски контакти треба саветовати да избегавају контакте са другим особама уколико није неопходно, нарочито са осетљивим појединцима.

[d] Тамо где је препоручена маска високе ефикасности, треба користити маске типа FFP2 (или еквивалентне) без вентила. Да би биле ефективне, ове маске треба носити правилно све време. Тест пријањања се препоручује, нарочито са особе које раде у здравству.

ЛИТЕРАТУРА

1. Mahase E. Covid-19: Is it safe to reduce the self-isolation period? *BMJ*. 2021 Dec 30;375:n3164. doi: 10.1136/bmj.n3164. PMID: 34969702.
2. CDC. CDC Updates and Shortens Recommended Isolation and Quarantine Period for General Population. Доступно на: https://www.cdc.gov/media/releases/2021/s1227-isolation-quarantine-guidance.html?ACSTrackingID=USCDC_2067-DM72880&ACSTrackingLabel=Isolation%20and%20Quarantine%20%207C%20COVID-19&deliveryName=USCDC_2067-DM72880.
3. GOV.UK. Stay at home: guidance for households with possible or confirmed coronavirus (COVID-19) infection. Доступно на: <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-stay-at-home-guidance/stay-at-home-guidance-for-households-with-possible-coronavirus-covid-19-infection>.
4. GOV.UK. Guidance for contacts of people with confirmed coronavirus (COVID-19) infection who do not live with the person. Доступно на: <https://www.gov.uk/government/publications/guidance-for-contacts-of-people-with-possible-or-confirmed-coronavirus-covid-19-infection-who-do-not-live-with-the-person/guidance-for-contacts-of-people-with-possible-or-confirmed-coronavirus-covid-19-infection-who-do-not-live-with-the-person>.
5. CDC. Interim Guidance for Managing Healthcare Personnel with SARS-CoV-2 Infection or Exposure to SARS-CoV-2. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/guidance-risk-assesment-hcp.html>.

6. GOV.UK. COVID-19: management of staff and exposed patients or residents in health and social care settings. Доступно на: <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-management-of-exposed-healthcare-workers-and-patients-in-hospital-settings/covid-19-management-of-exposed-healthcare-workers-and-patients-in-hospital-settings>.
7. European Centre for Disease Prevention and Control. Contact tracing in the European Union: public health management of persons, including healthcare workers, who have had contact with COVID-19 cases – fourth update. Доступно на: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/TGU-20211019-1878.pdf>.
8. Centre for Disease Prevention and Control. Quarantine and Isolation. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/your-health/quarantine-isolation.html>.
9. European Centre for Disease Prevention and Control. Contact tracing for COVID-19. Доступно на: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/prevention-and-control/contact-tracing-covid-19>
10. European Centre for Disease Prevention and Control. Risk Assessment: Risk related to the spread of new SARS-CoV-2 variants of concern in the EU/EEA – first update. Доступно на: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-risk-related-to-spread-of-new-SARS-CoV-2-variants-EU-EEA-first-update.pdf>
11. World Health Organization. Contact tracing in the context of COVID-19: Interim Guidance. Доступно на: <https://www.who.int/publications/i/item/contact-tracing-in-the-context-of-covid-19>
12. Centre for Disease Prevention and Control. Science Brief: Options to Reduce Quarantine for Contacts of Persons with SARS-CoV-2 Infection Using Symptom Monitoring and Diagnostic Testing. Доступно на: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/scientific-brief-options-to-reduce-quarantine.html>
13. Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ Доступно на: <https://www.batut.org.rs/download/aktuelno/310721.pdf>
14. Centre for Disease Prevention and Control. Infection. Доступно на: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/latest-evidence/infection>
15. GISAID. Tracking of Variants. Доступно на: <https://www.gisaid.org/hcov19-variants/>.
16. UK Health Security Agency. SARS-CoV-2 variants of concern and variants under investigation in England. Доступно на: [SARS-CoV-2 variants of concern and variants under investigation \(publishing.service.gov.uk\)](https://www.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/104444/sars-cov-2-variants-of-concern-and-variants-under-investigation-in-england-2021-12-23.pdf)
17. European Centre for Disease Prevention and Control. Guidance on quarantine of close contacts to COVID-19 cases and isolation of COVID-19 cases, in the current epidemiological situation, 7 January 2022. Доступно на: [Guidance on quarantine of close contacts to COVID-19 cases and isolation of COVID-19 cases, in the current epidemiological situation, 7 January 2022 \(europa.eu\)](https://www.ecdc.europa.eu/en/guidance/quarantine-of-close-contacts-to-covid-19-cases-and-isolation-of-covid-19-cases-in-the-current-epidemiological-situation-7-january-2022)
18. SARS-CoV-2 variants of concern and variants under investigation in England Technical briefing: Update on hospitalization and vaccine effectiveness for Omicron VOC-21NOV-01 (B.1.1.529). London:

UK Health Security Agency; 2021. Доступно на:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1044481/Technical-Briefing-31-Dec-2021-Omicron_severity_update.pdf

19. Imperial College London. Omicron largely evades immunity from past infection or two vaccine doses. Доступно на: <https://www.imperial.ac.uk/news/232698/omicron-largely-evades-immunity-from-past/>